

NOTAT

Overblik over arbejdsskadesystemet

22. januar 2020

J.nr. 2020 - 527

CAL

Ida Stampe Krusaa

Formålet med arbejdsskadesystemet

Arbejdsskadesystemets primære formål er at sikre, at mennesker med en arbejdsskade får en økonomisk erstatning for følgerne af skaden.

Det er arbejdsskadesikringsloven som hovedlov, der regulerer erstatning og godtgørelse til personer, der kommer ud for en arbejdsulykke eller pådrager sig en erhvervssygdom. Loven regulerer også erstatning og godtgørelse til efterladte, når en person er afgået ved døden som følge af en arbejdsskade.

Når en medarbejder bliver ramt af en arbejdsulykke, er det arbejdsgiveren, der skal betale for følgerne af skaden gennem en lovpligtig forsikringsordning. Er der tale om en erhvervssygdom, finansierer arbejdsgiverne udgifterne vedr. følgerne ved betaling af bidrag til Arbejdsmarkedets Erhvervssikring (AES). Det skyldes, at arbejdsskadesikringsloven hviler på det princip, at arbejdsgiveren er ansvarlig for arbejdsskaden.

Loven har på den måde også til formål at understøtte en forebyggelse af arbejdsskader gennem arbejdsgivernes finansiering af erstatninger.

Hvad er en arbejdsskade?

Arbejdsskader er skader, der er forårsaget af arbejdet eller de forhold, det er foregået under. Det er uden betydning, om arbejdsgiveren har handlet ansvarspådragende. Man kan på den måde få anerkendt en arbejdsskade, selvom der ikke er nogen, som er ansvarlig for skaden.

Arbejdsskader dækker over to forskellige begreber:

- Ulykker er en fysisk eller psykisk skade, som opstår efter en hændelse eller en påvirkning, der er sket pludseligt eller inden for fem dage.
- Erhvervssygdomme er sygdomme, der skyldes arbejdet eller arbejdsforholdene, og som kan være forårsaget af påvirkninger gennem kortere eller længere tid.

Anmeldelse af arbejdsskader

Alle har ret til at anmelde en arbejdsskade. I ulykkessager har arbejdsgiverne dog pligt til at anmelde arbejdsulykken i det elektroniske anmeldesystem EASY. Det er derimod læger og tandlæger, der har pligt til at anmelde erhvervssygdomme, hvis der er mistanke om, at sygdommen kan være opstået som følge af den tilskadekomnes arbejde.

Det er AES, der behandler arbejdsskadesager ud fra de anmeldelser, som AES modtager fra arbejdsgiverne gennem forsikringsselskaberne, fra læger og tandlæger samt andre, for eksempel den tilskadekomne selv.

Sager om arbejdsulykker bliver som hovedregel behandlet i arbejdsgiverens forsikringsselskab, og i nogle tilfælde også hos AES. Sager om erhvervssygdomme behandles altid i AES.

AES blev oprettet som en selvejende institution, der administreres af ATP, den 1. juli 2016. AES overtog Arbejdsskadestyrelsens sagsbehandling vedrørende arbejdsskadesager. AES ledes af en bestyrelse og en direktør. Bestyrelsen er sammensat af arbejdsmarkedets parter og består af en formand og ti øvrige medlemmer, der udpeges af beskæftigelsesministeren på baggrund af en indstilling fra arbejdsmarkedets parter.

AES behandler også private erstatningssager, hvor borgere fx er kommet til skade i fritiden, og har behov for en vejledende udtalelse i sagen om skadens omfang.

Erstatninger

Når AES har modtaget en anmeldelse, indsamler og vurderer AES i samarbejde med læger, forsikringsselskaber, kommuner, fagforbund og advokater alle relevante informationer, der skal til for at behandle en arbejdsskadesag.

Det er AES, der afgør, om skaden eller sygdommen er en arbejdsskade efter de gældende regler. Det betyder blandt andet, at der skal være en sammenhæng mellem den skade eller sygdom, den tilskadekomne har, og det arbejde, den tilskadekomne har udført.

Hvis AES anerkender en ulykke eller en erhvervssygdom som en arbejdsskade, er det også AES, der afgør, om den tilskadekomne har ret til erstatning, hvilken form for erstatning, og hvor stor erstatningen skal være.

Efter arbejdsskadesikringsloven er det muligt at opnå:

- Godtgørelse for varigt mén
- Erstatning for erhvervsevnetab
- Behandlingsudgifter
- Overgangsbeløb ved dødsfald
- Erstatning for tab af forsøger
- Godtgørelse til efterladte

Den tilskadekomne kan ikke efter arbejdsskadesikringsloven få erstatning for tabt arbejdsfortjeneste samt godtgørelse for sive og smerte. Disse erstatningsspørgsmål behandles efter erstatningsansvarsloven, som hører under Justitsministeriets ressort. Hvis skaden skyldes en ansvarlig skadevolder, vil tilskadekomne dog have ret til erstatning efter erstatningsansvarsloven i det omfang erstatningsydelse efter denne lov overstiger det, som tilskadekomne har ret til efter arbejdsskadesikringsloven.

AES træffer afgørelse om varigt mén på grundlag af en vurdering af skadens medicinske art og omfang, samt hvordan skaden påvirker den tilskadedkomnes personlige livsførelse. Varigt mén kan som udgangspunkt først fastsættes, når den helbredsmæssige tilstand er varig. Det varige mén skal derefter være på mindst 5 procent, før den tilskadedkomne er berettiget til godtgørelse.

I sager med tab af erhvervsevne vurderer AES den tilskadedkomnes nedgang i indtægt som følge af arbejdsskaden. Det bliver således vurderet, hvad den tilskadedkomne ville have tjent, hvis skaden ikke var sket, og beløbet bliver herefter sammenholdt med den enkeltes mulighed for indtjening og erhverv efter skaden. I til-læg til, at den helbredsmæssige tilstand skal være varig, skal den tilskadedkomnes erhvervsmæssige situation dermed også være afklaret. Det er dog muligt at træffe midlertidige afgørelser om varigt mén og tab af erhvervsevne, som efterfølgende revideres, når der er sket en endelig afklaring.

Den tilskadedkomne skal have lidt et erhvervsevnetab på mindst 15 procent for at være berettiget til erstatningen. Erhvervsevnetabsprocenten fastsættes derefter i 5 procentsintervaller op til 100 procent.

Udbetaling af erstatningen ved tab af erhvervsevne

Hvis AES vurderer, at det endelige tab af erhvervsevne er 50 procent eller mere, bliver erstatningen for tab af erhvervsevne udbetalt som en løbende ydelse. Erstatningens størrelse afhænger af:

- Hvor mange procent tilskadedkomnes erhvervsevne er nedsat med
- Hvor meget tilskadedkomne tjente, da skaden skete (årsløn)
- Hvor gammel tilskadedkomne er, når AES træffer afgørelsen

Den tilskadedkomne kan bede om at få op til 50 procent af erstatningen udbetalt som et engangsbetalt beløb, hvilket kaldes en kapitalisering.

Tilskadedkomne, der er 2 år fra folkepensionen, kan bede om at få den løbende ydelse udbetalt som en engangserstatning (kapitaliseret).

Hvis AES vurderer, at det endelige tab af erhvervsevne er under 50 procent udbetales erstatningen som et engangsbetalt beløb.

Klagemuligheder

Alle har ret til at klage over den afgørelse, der er blevet truffet i en sag. Det er Ankestyrelsen, der træffer afgørelse i påklagede sager om arbejdsskadesager, som er behandlet og afgjort i AES. AES er som første instans dermed bundet af den praksis, der lægges i Ankestyrelsen. Afgørelser i arbejdsskadesager kan indbringes for domstolene.

Seneste ændringer til arbejdsskadesikringsloven

Arbejdsskadesikringsloven bliver som hovedlov løbende ændret. Senest vedtog Folketingets partier et lovforslag i april 2019, der skal sikre, at ansatte, der kommer ud for en ulykke på arbejdet, fremover vil få lettere ved at få anerkendt en ulykke som en arbejdsskade. Ændringen gælder for alle nye ulykker, der sker efter den 1.

januar 2020. Der skal fortsat være sammenhæng mellem skaden og hændelsen, der har ført til ulykken, men det er ikke længere et krav, at skaden skal medføre varige følger. Fx vil en forstrækning efter et tungt løft fremover kunne anerkendes, selvom skaden går over af sig selv, mens en diskusprolaps efter løft af en kande kaffe fortsat ikke kan anerkendes, fordi løftet ikke kan være årsag til diskusprolapsen. Kriterierne for, hvornår der kan tilkendes erstatning eller andre ydelser efter loven som følge af en anerkendt arbejdsskade, er uændrede.

Derudover er der med lovændringen foretaget en række forenklinger og opdateringer af arbejdsskadesikringsloven. Ændringerne trådte i kraft den 1. januar 2020, mens enkelte dele af loven trådte i kraft den 1. juli 2019.

I indeværende Folketingssamling (2019/2020) forventes der at blive fremsat et lovforslag, der skal harmonisere reglerne om anmeldelse af arbejdsulykker efter hhv. arbejdsskadesikringsloven og arbejdsmiljøloven for at gøre reglerne om anmeldelse af arbejdsulykker mere gennemskuelige. Med lovforslaget lægges endvidere bl.a. op til at ændre levetidsforudsætningerne, der anvendes ved beregning af erstatninger, så de fremadrettet altid vil afspejle befolkningens generelle levetid.